

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Херсонський державний університет

ОСВІТНЬО – НАУКОВА ПРОГРАМА

«Історія та археологія»
третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
за спеціальністю 032 Історія та археологія
галузі знань 03 Гуманітарні науки

ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою Херсонського
державного університету

Голова вченої ради ХДУ

 (Володимир ОЛЕКСЕНКО)
(протокол № 11 від «25» серпня 2020 р.)

Освітня програма вводиться в дію з 2020 р.

Ректор Херсонського
державного університету

(Олександр СПІВАКОВСЬКИЙ)

(наказ № ____ від «22» серпня 2020 р.)

Херсон, 2020 р.

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-наукова програма «Історія та археологія» підготовки докторів філософії з галузі 03 Гуманітарні науки зі спеціальності 032 Історія та археологія, що реалізується у Херсонському державному університеті, являє собою нормативний документ, розроблений на основі Закону України від 01 липня 2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту» та Постанови Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» та затверджений у встановленому порядку.

Розроблено робочою групою у складі:

Коник О.О. – доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії, археології та методики викладання (гарант освітньо-наукової програми);

Андрєєв В.М. – доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії України Київського університету імені Бориса Грінченка;

Водотика С.Г. – доктор історичних наук, професор, професор кафедри історії, археології та методики викладання;

Михайленко Г.М. – кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії, археології та методики викладання;

Петрик А.М. – кандидат історичних наук, старший викладач загальноуніверситетської кафедри філософії та соціально-гуманітарних наук, член Наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених;

Кузьміч Я.Я. – аспірант кафедри історії, археології та методики викладання

Зовнішні рецензенти:

Бачинська Олена Анатоліївна – доктор історичних наук, професор, завідувач кафедри історії України Одеського національного університету імені І.І.Мечникова

Лопушинська Ірина Володимирівна – директор Херсонського обласного державного архіву

1. Профіль освітньо-наукової програми «Історія та археологія»

1. Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Херсонський державний університет Історико-юридичний факультет Кафедра історії, археології та методики викладання
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Доктор філософії Доктор філософії у галузі гуманітарних наук зі спеціальності 032 Історія та археологія
Офіційна назва освітньої програми	Історія та археологія
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом доктора філософії, одиничний, 30 кредитів, ЄКТС. Термін навчання – 4 роки.
Наявність акредитації	Первинна акредитація
Цикл/рівень	НРК України – 9 рівень, FQ-EHEA – третій цикл, EQF-LLL – 8 рівень.
Передумови	Наявність ступеня вищої освіти «магістр», освітньо-кваліфікаційного рівня «спеціаліст»
Мова(и) викладання	українська
Термін дії освітньої програми	4 роки
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DDoctorants.aspx
2 – Мета освітньої програми	
Підготовка висококваліфікованих професіоналів, науковців-істориків в галузі гуманітарних наук зі спеціальності 032 Історія та археологія, здатних розв'язувати комплексні проблеми у сфері науково-дослідницької та професійної діяльності через здійснення власного наукового дослідження, переосмислення наявних та продукування нових знань у сфері історії та історіографії.	
3 – Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	Галузь знань – 03 Гуманітарні науки Спеціальність – 032 Історія та археологія <i>Об'єкт вивчення та діяльності:</i> сучасні досягнення та актуальні проблеми української історії, історіографії, джерела, методи та методологія їх дослідження. <i>Цілі навчання:</i> підготовка висококваліфікованих професіоналів-науковців, здатних переосмислити наявні методологічні підходи провідних зарубіжних і вітчизняних наукових шкіл, розв'язувати комплексні актуальні проблеми з історії та історіографії, продукувати нові знання, а також представляти їх у авторитетних українських та закордонних наукових виданнях і заходах <i>Теоретичний зміст предметної області:</i> концептуальні та методологічні знання науково-дослідного характеру в галузі історії, археології, історіографії, джерелознавства, методи та принципи їх застосування на практиці; інтелектуальна історія України; основи сучасної наукової комунікації. <i>Методи, методики та технології наукового пізнання:</i> загальнонаукові та спеціальні методи дослідження історичних та історіографічних явищ; джерелознавчий аналіз різних типів

	джерел; методи збору, верифікації та співставлення інформації з джерел. <i>Інструменти та обладнання:</i> історичні джерела різних типів та видів відповідно до досліджуваної проблеми та епохи. <i>Співвідношення обсягів обов'язкових та вибіркового компонент освітньо-наукової програми:</i> обов'язкові компоненти становлять 73,4 % (22 кредити), вибіркового компоненти – 26,6 % (8 кредитів).
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-наукова програма з орієнтацією на підготовку науковців у галузі історії.
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Теоретична підготовка та здійснення наукового дослідження в галузі історії, зокрема, історії та історіографії України. Ключові слова: доктор філософії, історія України, історіографія, інтелектуальна історія, методологія дослідження.
Особливості програми	Наявність наукової складової, основним напрямом якої є дослідження інтелектуальної історії України XIX – XX століть, у тому числі із використанням новітніх досягнень спеціальних історичних дисциплін.
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	2310 Викладачі університетів та вищих навчальних закладів 2443 Професіонали в галузі філософії, історії та політології: 2443.1 Наукові співробітники (історія) 2443.2 Історики
Подальше навчання	Можливість отримання наукового ступеня доктора наук, зокрема, навчаючись в докторантурі.
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Керівництво та наставництво наукового керівника, консультування провідних науково-педагогічних працівників під час пошукової роботи в архівах, бібліотеках, музеях, підготовки тексту дисертації, публікацій, доповідей; самонавчання і самопідготовка; науково-дослідна робота; кафедральні наукові семінари; проблемно-орієнтоване, студентоцентроване навчання; навчання через практику. В умовах обмеження освітнього процесу передбачене дистанційне навчання із використанням е-платформ Zoom, Skype тощо.
Оцінювання	Оцінювання здійснюється за національною («зараховано» \ «незараховано», «відмінно», «добре», «задовільно» \ «незадовільно») шкалою, шкалою ECTS (A, B, C, D, E, FX, F), 100-бальною шкалою. Оцінюються усі види аудиторної (поточний контроль, усні та письмові екзамени і заліки) та самостійної роботи (виконання творчих завдань), практика. Оцінювання виконання індивідуального плану наукової роботи здійснюється відповідно до якісних та кількісних показників роботи аспіранта (публікація наукових праць, участь у конференціях, пошук та робота з історичними джерелами, підготовка тексту дисертації тощо) та характеризується, як «з випередженням» / «повністю» / «частково» / «невиконаний».
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності у сфері історії, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань.
Загальні	ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

компетентності (ЗК)	<p>ЗК 02. Здатність застосовувати сформовані соціальні навички (комунікація, лідерство, співробітництво та взаємодія, зокрема, у міжнародному контексті).</p> <p>ЗК 03. Здатність приймати обґрунтоване рішення; працювати в команді; навички міжособистісної взаємодії</p> <p>ЗК 04. Здатність працювати автономно.</p> <p>ЗК 05. Здатність дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності.</p>
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	<p>ФК 01. Здатність продукувати нові ідеї, цілісні знання та вирішувати комплексні проблеми у галузі історії (історіографії) у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності.</p> <p>ФК 02. Здатність виконувати оригінальні історичні (історіографічні) дослідження, досягати наукових результатів, які можуть бути опубліковані у авторитетних українських та закордонних наукових виданнях з історії, археології, історіографії та суміжних наук, зокрема включених до наукометричних баз, рекомендованих Міністерством освіти і науки України.</p> <p>ФК 03. Здатність до професійного архівного пошуку в системі архівних установ України, закордонних архівах та архівних базах даних.</p> <p>ФК 04. Здатність до самостійного пошуку, обробки та аналізу інформації з різних типів та видів джерел, опрацювання науково-історичної та методологічної літератури, зокрема, державною та іноземними мовами.</p> <p>ФК 05. Здатність виявляти та оцінювати нові джерела, зокрема, мережеві ресурси, як потенційну можливість для розширення джерельної бази спеціальних історичних дисциплін.</p> <p>ФК 06. Здатність критично осмислювати наукові тексти, логічно формулювати власну думку та вміти представляти результати наукової роботи у/на авторитетних наукових виданнях та заходах.</p> <p>ФК 07. Здатність до застосування міждисциплінарного підходу для аналізу, інтерпретації та оцінювання історичних та історіографічних фактів.</p> <p>ФК 08. Здатність до філософської та наукової аргументації, володіння системним науковим світоглядом, соціальними навичками, необхідними для професійної діяльності, організації наукового дослідження та представлення його результатів.</p> <p>ФК 09. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти.</p> <p>ФК 10. Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного наукового світогляду із застосуванням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.</p>
7 – Програмні результати навчання	
Програмні результати навчання (ПРН)	<p>ПРН 01. Має та вільно оперує передовими концептуальними та методологічними знаннями з історії, історіографії, археології та на межі предметних галузей, дослідницькими навичками і методами, достатніх для проведення самостійних наукових досліджень та здійснення професійної (викладацької) діяльності.</p> <p>ПРН 02. Вміє планувати та формувати методику проведення власного наукового дослідження для отримання якісно нових</p>

	<p>знань, компетентно вирішувати професійні питання усіх етапів і складових процесу наукового дослідження.</p> <p>ПРН 03. Знає традиційні та актуальні історичні та історіографічні факти, концепції, школи, фундаментальні праці, глибоко розуміє теоретичні та практичні проблеми історичної науки, здійснює авторитетний огляд, критичний аналіз, оцінку й узагальнення різних наукових поглядів.</p> <p>ПРН 04. Знає та професійно застосовує навички пошуку та аналізу архівних джерел для здійснення власного наукового дослідження, спираючись на базові принципи архівознавства.</p> <p>ПРН 05. Вільно презентує та обговорює результати власних оригінальних наукових досліджень державною та іноземними мовами, кваліфіковано відображає результати досліджень у наукових публікаціях, ефективно взаємодіє з науковою спільнотою, в тому числі міжнародною, з дотриманням норм академічної доброчесності.</p> <p>ПРН 06. Вміє визначати та інтерпретувати традиційні та новітні джерела, з інтелектуальної історії, як носіїв відомостей про процес творчості, продукування ідей, теорій, створення наукових праць, творів літератури, мистецтва, архітектури, формування суспільно-політичної і релігійної думки.</p> <p>ПРН 07. Співвідносить міфологічне, релігійне та наукове в теоретико-методологічному інструментарії історичного пізнання.</p> <p>ПРН 08. Демонструє здатність до використання спеціальних історичних дисципліни як інструментарію для дослідження української історії.</p> <p>ПРН 09. Демонструє здатність організовувати освітній процес і викладання історичних дисциплін відповідно до завдань та принципів сучасних закладів вищої освіти, вимог до його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення.</p> <p>ПРН. 10. Вміння застосовувати сучасні технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, необхідної для здійснення власного наукового дослідження та презентації результатів проектної діяльності.</p> <p>ПРН 11. Демонструє здатність до саморозвитку і самоорганізації евристичної та наукової роботи, критичної самоперевірки повноти та відповідності матеріалів дослідження встановленими законодавством України вимогам.</p>
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	<p>Викладання дисциплін навчального плану забезпечують науково-педагогічні працівники університету, які працюють на постійній основі та систематично підвищують кваліфікацію. Кадрове забезпечення відповідає ліцензійним вимогам для провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні.</p> <p>Кадрове забезпечення передбачає наявність наукових керівників, необхідної кількості науково-педагогічних працівників, які є активними дослідниками та потенційними рецензентами дисертації аспірантів, дотримуються норм академічної доброчесності та вживають заходів для виключення можливості їх порушення в академічному середовищі.</p>
Матеріально-технічне забезпечення	<p>Навчальна база структурних підрозділів університету дозволяє проводити заняття з усіх навчальних дисциплін на задовільному рівні, приміщення відповідають встановленим законодавством</p>

	України вимогам. Для проведення навчальних занять використовуються мультимедійне обладнання, наявні спеціалізовані лабораторії, зокрема, Науково-дослідна археологічна лабораторія ХДУ.
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	<p>1) доступ до Наукової бібліотеки та електронного архіву-репозитарію ХДУ, Е-бібліотеки, наукометричних баз даних Scopus і Web of Science,</p> <p>2) комп'ютерна техніка університету підключена до адміністративної мережі університету і до Інтернету, Wi-Fi,</p> <p>3) навчально-методичні комплекси дисциплін та силабуси в електронному та друкованому вигляді, програми практик,</p> <p>4) підручники, посібники, періодичні видання за профілем аспірантів в електронному та друкованому вигляді,</p> <p>5) сервіс перевірки текстів на плагіат – Unicheck</p> <p>Аспіранти мають можливість апробації результатів наукових досліджень, публікуючи статті у фаховому електронному історичному журналі «Scriptorium Nostrum» та беручи участь у щорічній Всеукраїнській науковій конференції молодих вчених, аспірантів та студентів «Проблеми регіональної історії України» та інших наукових заходах, організованих випускаючою кафедрою. Херсонський державний університет сприяє доступу аспірантів-істориків до фондів архівних, музейних, бібліотечних установ України.</p>
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	На підставі двосторонніх договорів між Херсонським державним університетом та закладами вищої освіти, науковими установами України. Аспіранти мають змогу пройти онлайн-курси на платформах Prometheus, EdEra.
Міжнародна кредитна мобільність	На підставі двосторонніх договорів між Херсонським державним університетом та закордонними закладами вищої освіти. Аспіранти мають змогу пройти онлайн-курси на платформі Coursera. Аспіранти мають змогу долучатися до програм Erasmus, House of Europa.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Підготовка іноземних громадян не передбачена.

2. Перелік компонент освітньої програми та їх логічна послідовність

Перелік компонент освітньої програми

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові роботи, практики, атестація здобувачів вищої освіти)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти освітньої програми			
	Цикл загальної підготовки		
ОК 1	Іноземна мова	6	екзамен
ОК 2	Історія та філософія науки	4	екзамен
ОК 3	Сучасні освітні технології та наукова дипломатія	3	залік
	Цикл професійної підготовки		
ОК 4	Методологія та методи історичних та історіографічних досліджень	3	екзамен
ОК 5	Історіографія, джерелознавство та спеціальні історичні дисципліни: традиції та новації	3	диф.залік
ОК 6	Аспірантська практика	3	диф.залік
Загальний обсяг обов'язкових компонент:		22	
Вибіркові компоненти освітньої програми			
	Цикл загальної підготовки		
ВК 1	Дисципліни вільного вибору аспіранта	3	залік
	Цикл професійної підготовки		
ВК 2	Дисципліни вільного вибору аспіранта	5	екзамен
Загальний обсяг вибірових компонент:		8	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		30	

Орієнтовний перелік дисциплін вільного вибору аспіранта

Цикл загальної підготовки	Цикл професійної підготовки
1) Методика роботи з науковим текстом 2) Аналіз даних в проектній діяльності	1) Інтелектуальна історія України XIX - XX ст. 2) Архівна евристика

3. Структурно-логічна схема освітньої програми

4. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії в аспірантурі завершується захистом дисертації у постійно діючій / разовій спеціалізованій вченій раді, або наданням висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження у формі витягу з протоколу засідання випускаючої кафедри про рекомендацію до захисту дисертації.

Атестація здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії здійснюється відкрито та публічно постійно діючою або разовою спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

Дисертація – спеціально підготовлена кваліфікаційна наукова робота на правах рукопису, яка має містити наукові результати проведених здобувачем досліджень, що мають істотне значення для історичної науки, наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Дисертація виконується здобувачем особисто та без порушення вимог академічної доброчесності (академічний плагіат, само плагіат, фальсифікація, фабрикація).

Вимоги до дисертації та наукових публікацій здобувача наукового ступеня доктор філософії визначені чинним законодавством України.

5. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	БК		БК	
							БК1.1	БК1.2	БК2.1	БК2.2
ЗК 01		+		+			+			
ЗК 02	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ЗК 03	+		+			+				
ЗК 04					+			+		+
ЗК 05		+	+	+			+		+	+
ФК 01					+				+	
ФК 02				+					+	
ФК 03				+						+
ФК 04	+			+				+		+
ФК 05					+				+	
ФК 06	+			+			+			
ФК 07		+			+					
ФК 08		+	+	+		+	+		+	
ФК 09			+			+				
ФК 10										

6. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми

	ОК 1	ОК 2	ОК 3	ОК 4	ОК 5	ОК 6	БК 1		БК 2	
							БК1.1	БК1.2	БК2.1	БК2.2
ПРН 01		+		+	+					
ПРН 02				+			+			
ПРН 03					+					
ПРН 04				+						+
ПРН 05	+			+			+	+		
ПРН 06		+			+				+	
ПРН 07		+		+						
ПРН 08					+				+	
ПРН 09			+			+				
ПРН 10								+		+
ПРН 11		+		+					+	+